

hed have indladt sig derpaa. Men, naar man vil udlede en Berettigelse for Forslaget deraf, at Staten ikke har ført Kontrol med disse Foretagender, eller ikke udstedt en Aktielov, eller paa andre Maader udøvet en indskrænkende Indflydelse paa den Art Virksomhed, maa jeg dog for det Første minde om, at saadanne Fordringer til Staten i alt Fald theoretisk støde noget an imod de stærke Krav om Selvfryelse, som ellers gjøres gjældende, og dernæst, hvad der her er Sovedsagen, at de, som have lidt ved de store og ubegrundede Aktieforetagender, ere sandelig ikke de Folk, som der nu er Tale om at komme til Hjælp ved Millionen. Tværtimod, hvor usunde end hine Foretagender end maatte have været, tror jeg det ligger klart for Alles Øine, at Fordelen af dem er kommen de arbejdende Klasser til Gode. Det er den store Mængde af Anlag af alle Arter, af Bygningsforetagender af alle Slags, industrielle Etablissementer, Fabriker, Udtørringer, Moser o. desl., som ere tagne for i de senere Aar, der have skaffet de arbejdende Klasser den overordentlig store Arbeidsindtægt. Det Usunde i Forholdene har for en Del vist sig navnlig deri, at deres Arbeidsløn blev drevet op til en større Højde, end den naturlige Produktion og den naturlige Udvikling senere kunde holde den i, og det har for saa vidt været til Skade for Arbejderne, men Skaden kan vissefelig ikke være indtraadt for den arbejdende Klasse derved, at den har lidt noget som helst pekuniært Tab ved Aktieforetagenderne, thi den har tværtimod haft en meget betydelig Grad af Fortjeneste, og, naar man skulde undersøge, hvor de store Værdier ere bleve af, som nu ere tabte for den mere bemidlede Del af Nationen, turde man vistnok finde, at den overveieude Del deraf er udbrødt til Arbejderne i Form af Arbeidsløn. Det synes mig saaledes, at de Grunde, som Flertallet gennem sin Ordspører har villet gjøre gjældende for det af det stillede Forslag, ikke kunne taale en nærmere Prøvelse. Og, naar man kaster Blikket paa selve det stillede Forslag, vil man se, at det hviler paa høist urigtige Forudsætninger. At Summen i sig selv, fordelt paa alle Individuer i Landet, kun bliver 59 Ore pr. Individ, og at det, selv naar det indskrænkes til den virkelig trængende Del af Befolkningen, vel voger til en noget større Sum for hver Enkelt, men dog i det Hele maa anses for temmelig utilstrækkeligt, skal jeg ikke dvæle særlig ved, thi man kunde svare: „Er det ikke nok med 1 Million saa giv os 2 eller 3, vi ville gjerne bruge dem“. Men jeg tror, at hele det Princip, hvorpaa Forslaget hviler, maa erkjendes at være urigtigt, og enten der er Tale om at bevilge 100,000 Kr. eller 1 Mill. eller 10 Mill., bliver dette System lige forkert. Den rent matematiske Division, der skal foretages, har den ærede Ordspører selv følt udfætter Forslaget for en meget alvorlig Kritik. Han dvælede selv særlig derved, at Folketallet ikke

er tilstrækkeligt til at vise Trangen, og det lykkedes ham med det Talent, han altid har til at finde Behreidelser mod Regeringen, ogsaa i denne Henseende at finde en saadan, der gik ud paa, at vi ikke have haft nogen Folketælling i 1875, ret som om dette vilde have gjort det Allermindste til at forbedre det Ubillige i Forslaget (Afbrydelse af Berg) — ikke det Allermindste! Det ligger deri, at den ærede Ordspører selv erkjendte, at Befolkningens Tal og Trangen ikke staa i direkte Forhold til hinanden; men det ligger alligevel i dette Forslag, at Millionen ubetinget skal fordeles i ligeligt Forhold efter Folketallet blandt alle Landets Kommuner, og vi hørte, at ved denne Leilighed skulde selv Jærperne alenaadigt tages med. Det vil altsaa føre til, at f. Ex. en Kommune som Kjøbenhavn vil faae et meget stort Beløb til sin Raadighed, og at en lille, fattig, tyndt befolklet Kommune, f. Ex.ovre paa de jydske Heber, vil faae et forholdsvis meget lille Bidrag til sin „Fattiges Kasse“, og det Hele bliver da noget forunderligt fordelt i Forhold til den virkelig stedsfindende Trang. Jeg vil dog indrømme, at der er Noget, der maa paaskjønnes i dette Forslag, thi det indeholder en Opgivelse af Et og Andet, som Flertallet tidligere ikke har været saa tilbøjeligt til at opgive. Jeg paaskjønner saaledes, at man ved denne Leilighed — medens man ikke vilde gjøre det med Hensyn til Skolelærerne — er saa god at ville gaa igjennem Kommunerne; det er altid Noget. Ligeledes paaskjønner jeg, at der ikke er sagt noget Udtrykkeligt om, at hver enkelt Kommune skal efter samme matematiske Forholdstål fordele det, der tilfalder den. Principet vilde egentlig træve, at ligesom vi fordele Millionen ligeligt efter Folketallet mellem de enkelte Kommuner, saaledes skulde ogsaa i hver enkelt Kommune Fordelingen af det paa den faldende Tilskud ske efter Antallet af de Trængende, der høre under „de Fattiges Kasse“. Smidletid har jo Udvalgets Flertal i denne Henseende tilstaaet en vis Frihed, og det er ganske vist Noget værd. Jeg vilde sætte stor Pris derpaa, dersom Forholdene i det Hele vare af den Beskaffenhed, at man kunde gaa ind paa Forslaget uden at aabne Øren, om det end kun foreløbig er paa Klem, for et Princip, som turde blive i allerhøieste Grad fordærveligt, ikke alene for vor Stats-husholdning, men for vort hele politiske Liv. Det ærede Udvalgs Flertal kan ikke have stillet dette Forslag, uden at være paa det Næne med, at det maatte møde Hindringer paa sin fortsatte Vej, og at man engang vil kunne komme til at sige, at lige saa vist som det ikke hjælper de brødløse Arbeidere, at der skrives Artikler i Bladene enten af den ene eller den anden Farve, lige saa lidt hjælper det dem, at der stilles Forslag, som ere i sig selv umulige, og holdes skjønne Taler om dem i Rigsdagen. Den Vej, som skal gaas for at raade Bod paa den Arbeidsløshed, som maatte